

KRISTINA LEKO

P o z i v na č i t a n j e

[UREDNIČKA RIJEČ]

Ako je poglavlje umjetničkih projekata u prvom licu započelo izvadcima iz knjige *Guerilla Television*, onda bi ovo poglavlje, kojemu je namjera dati obrise teorije medijske umjetnosti, trebalo započeti knjigom *Expanded cinema* Genea Youngblooda, jer se obje knjige temelje na istim iskustvima kraja šezdesetih godina. U *Expanded Cinema* naći ćete viziju interneta, odu tzv. osobnom filmu, prošireni film je ono što danas nazivamo multimedijom... Uglavnom, mnogi dijelovi te knjige u prvi mah se čine kao da su napisani vrlo nedavno, a terminološka odstupanja od današnjih tekstova su znakovita. Upućuju na velika i propala očekivanja televizijske revolucije. Preporučujući tu kultnu knjigu svakome tko se imalo zainteresira za temu, kao najprimjereniji uvod u poglavlje navedeno je nekoliko citata iz mnogima davne 1970. godine.

Baš kao što neponovljivi osobni identitet biva gušen društvenim identitetom, društvo kao organizam pati od jednostranog masovnog obrazovanja, neodvojivog dijela trenutne mreže javnih komunikacija. Budući povjesničari dobit će neodgovarajuću sliku današnje kulture budu li društvena značenja i vrijednosti sudili po sadržaju naših popularnih medija. Razlika između masovne javne komunikacije i privatne individualne komunikacije ključna je. Recentna pojava underground radio postaja, te dvosmjernih i razgovornih radio i televizijskih programa, očigledni su dokazi da se,

s našim novim ekstenzijama, već osjećamo znatno lagodnije. Uskoro ćemo rezgovarati vrlo intimno koristeći radio i televiziju, baš kao što sada to činimo telefonom.

Širenje jeftine filmske tehnologije, koja je uzrokovala pojavu osobnog filma, uskoro će preoblikovati društveno-gospodarski sustav koji je komercijalnu masovnu zabavu načinio nužnom. Sinestetska kinematografija nije samo kraj filma u poznatom estetskom obliku. Naime, fizički hardver filmske tehnologije odumire, a time i tradicionalni načini proizvodjenja i gledanja filma. Ulazimo u doba izdavanja i razmjene slika, što je naizbježni slijedeći evolucijski korak tiskanog izdavaštva: doba postmasovne publike.

Po prvi puta u ljudskoj povijesti svako ljudsko biće ima mogućnost uloviti, sačuvati i interpretirati one trenutke živuće sadašnjosti koji mu nešto znače. Ključna riječ pri tome je interpretacija. U vrlo stvarnom smislu danas možemo pokazati svoja iskustva i emocije onom drugom, umjesto da ih pokušavamo objašnjavati u verbalnom apstraktnom jeziku. U fotografskoj slici nema semantičkih problema.

Pojava videokazeta restrikciju individualne slobode u masovnoj komunikaciji čini neodrživom. Ukratko, obrazovne i estetske poruke društva bit će priopćavane razmjenom kazeta, te daljinski upravljanim regionalnim video kablovskim centrima. Televizijskim postajama bit će omogućeno slanje informacija na način kao da čine dio metaboličkog, homeostatičkog, interplanetarnog živčanog sustava.

Uz pomoć tehnologija kao što su Polaroid kamere, videofon, daljinska kserografija, telekopiranje, dolazimo u situaciju da se svaka tv slika, svaki frame bilo koje videotrake, kao i bilo koja sličica iz filmske baštine može snimiti, fotografirati, kopirati na više načina, može se replicirati i prenositi, slati - i to sve mogu raditi individue. Teorija o autoru mijenja značenje. Napredujemo do točke u kojoj neki "neosobni" odnosno "službeni" film postaje besmislen.

Neodgovorna publika naučit će se odgovornosti kada postane sama sebi publikom kroz sinestetsko istraživanje proširene kinematografije i kroz razmjenu slika. I upravo kroz tu aktivnost doći ćemo do otkrića znanstvene meta-etike.

Već nekoliko godina djelovanje umjetnika u društvu usmjerava se prema svojevrsnoj funkciji ekologa: umjetnik je onaj koji barata odnosima unutar određene okoline. Ekologiju definiramo kao cjelinu ili stukturu odnosa između organizama i njihove okoline. Tako, čin stvaranja za novog umjetnika nije invencija novih objekata nego otkrivanje prije nespoznatih odnosa između postojećih pojava, fizičkih i metafizičkih. Tako uvidamo da je ekologija umjetnost u najdubljem i najpragmatičnijem smislu, jer ona širi naše razumijevanje realnosti.

izvaci iz Gene Youngblood, Expanded Cinema, E.P.Dutton & Co., Inc., New York, 1970